

Ολα τοῦ κόσμου τ' ἀγαθὰ, τῆς οἰκουμένης πάσης
τὰς χώρας τὰς μαγευτικάς, τὰς ἀγανεῖς ἐκτάσεις,
τοὺς σκιερούς, ἀνθοστεφεῖς κι' εὐώδεις περιθόλους,
τὸν ἄργυρον καὶ τὸν χρυσόν, τοὺς μαργαρίτας ὄλους,
μοὶ ἔλεγον δεικνύοντες ἔμπρός μου τεταγμένα,
ἂν ν' ἀποκτήσω ἐπιθυμῶ τ' ἄνω εἰρημμένα:
«ὀπίσω λάβετε αὐτὰ» θὰ εἶπω μ' ἀγωνίαν
καὶ δότε μοι ἂν δύνασθε, καὶ δότε μοι ὕγειαν!

(Ἀμαρούσιον, Ἰούnius 96)

† ΙΩΑΝΝΗΣ Δ. ΑΝΤΩΝΑΡΟΠΟΥΛΟΣ

Βερολίνον, τῆ 24/5 Νοεμβρίου 1898

Φίλε Κύριε,

ΟΙ ζητεῖτε δύο σκηνάς τῶν «Εἰκονοκλαστῶν», ὅπως ἀναγνωσθῶσιν ἐν τῷ «Παρνασσῷ», καὶ ἀσμένως λίαν συμμορφοῦμαι πρὸς τὴν αἴτησιν ταύτην. Εἰμὶ εὐτυχῆς ἐπὶ τῇ ιδέῃ, ὅτι μοὶ παρέχεται οὕτως εὐκαιρία, ὅπως διανύσω καὶ αὐθις, νοερώς τοὐλάχιστον, μίαν ἐσπέραν ἐν μέσῳ τῶν φίλων τοῦ «Παρνασσῶ», συναδέλφω, ἀναπολῶ δ' ἐπι μετὰ συγκινήσεως τὴν ἐτέραν ἐκείνην, καθ' ἣν, πρὸ δεκαετίας ἀκριβῶς, παρέστην αὐτοπροσώπως, εὐχεχέστερος τότε κατὰ

τοῦτο, εἰς τὴν ἀνάγνωσιν ἐνίων ἐκ τῶν λυρικῶν δοκιμῶν μου.

Ἡ λατρεία διὰ τὴν θεσπεσίαν ἡμῶν γλώσσαν, καὶ τῆς ἐθνικῆς σκηνῆς ἢ ἀναγέννησις ὑπῆρξαν τὰ δύο τοῦ βίου μου ιδεώδη, ἢ δ' ἐλαχίστη τῶν ἀσθενῶν δοκιμῶν μου ἀξία ἔγκειται εἰς τοῦτο ὅτι πρωτανεύουσιν ἐν αὐτοῖς τὰ δύο ταῦτα αἰσθήματα. Ἀκραφνῶς ἐθνικὰ εἰσὶ τὰ ἔργα ταῦτα καὶ διὰ τῆς ἱστορικῆς ὕλης, καὶ διὰ τῆς ὅλης αὐτῶν ὕφης, καὶ διὰ τῆς ἐξωτερικῆς μορφῆς, πᾶσα δὲ αὐτῶν λέξις μαρτυρεῖ ὅτι ἐγράφησαν δι' Ἑλληνικά ὄτα, ὅτι ἀπευθύνονται εἰς Ἑλληνικὰς καρδίας.

Καὶ ὁμως, φεῖ, συνπεῖρα τῆς παρ' ἡμῖν καταστάσεως, τὰ δύο τελευταῖα δράματά μου ἐν Γερμανικῇ μόνον μεταφράσει μέχρι τοῦδε ἐδημοσιεύθησαν, καὶ ἀναβιδάζονται ἐπὶ τῶν κυριωτέρων Γερμανικῶν σκηνῶν, πρῶν ἢ γνωσθῶσιν ἐν Ἑλλάδι. Τοῦτο ὑπῆρξε δι' ἐμέ, ὡς ἦν ἐπιμέμον, εἰς ἄκρον ἀλγυνόν, καὶ διὰ τοῦτο ἔπραξα πᾶν τὸ ἐπ' ἐμοί, ὅπως διευκολύνω τὴν ἐν Ἀθήναις διδασκαλίαν τῆς «Δουκίσεως τῶν Ἀθηνῶν», χάριτον δὲ διαπέμψω σήμερον ἐλάχιστα τῶν «Εἰκονοκλαστῶν» δαίγματα.

Τὴν χαρὰν μου δὲ ταύτην ἐπανεξάνει ἡ σταθερὰ πεποιθήσις, ὅτι εὐρισκόμεθα εἰς τὴν ἀφετηρίαν νέας, ἀνθηροτέρας τοῦ ἐθνικοῦ βίου ἐποχῆς. Μετὰ βαρῶν χειμῶνα, μειδιᾷ τέλος ἡ χρυσοῦ ἀνταίγεια νέου ἔαρος, καὶ πανταχοῦ ἤδη προβάλλουσιν, ἀσφαλῶς ἐκκολαπτόμενοι, οἱ κάλυκες νέων ἐθνικῶν ἐλπίδων.

Οὐδὲ θεοῶν ὡς τὸ ἐλάχιστον τῶν εὐφροσύνων τούτων συμπομάτων τὴν προσεχῆ ἔναρξιν τοῦ ἐθνικοῦ θεάτρου, ὅπερ ὀφείλει τὸ ἔθνος, μετὰ τοσούτων ἄλλων, εἰς τὴν πεφοτισμένην μέριμναν λαοφιλοῦς Ἀνακτος. Φυτεύεται οὕτως εἰς τὸ θαυμασιὸς γόνιμον Ἑλληνικὸν ἔδαφος θαλερὸς μυρσίνης κλάδος, οὐ ἀπεκδέχομαι ταχεῖαν καὶ ἀμφίλαφὴν τὴν ἐξάνθησιν.

Ἰπὸ τοιούτων διαπνεόμενος προσδοκῶν αἰσιωτέρον μέλλοντος, διαπέμψω δι' ὑμῶν εὐκρινῆ χαιρετισμὸν εἰς πάντας τοὺς ἐν τῷ Συλλόγῳ συναδέλφους, καὶ σὺν τούτοις εἰς τὴν φιλοπάτριδα νεολαίαν, ἡμῖς, κατὰ τὴν παράστασιν τῆς «Δουκίσεως», μοὶ παρέσχε τοσούτον ἐνθουσιώδη δαίγματα τῶν ἐξόχων, εὐγενῶν αὐτῆς διαθέσεων.

Ἐκ καρδίας ὑμέτερος

Πρὸς τὸν κύριον Μ. Η. Λάμπρον
Γενικὸν Γραμματέα τοῦ «Παρνασσῶ».

ΚΛΕΩΝ ΡΑΓΚΑΒΗΣ

ΠΡΟΟΙΜΙΟΝ*

Τις τηλικαύτην ἤκουσε βαρῆθμον μαριαν,
μιτρός μαριαν εἰς νιόν: Αἱ πάθος φιλοχρίας!
οὐ πάροαις ἐκμαίνεται κατὰ τὸν σάμνον οὕτως.

[ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΜΑΝΑΣΣΗΣ]

ΜΟΛΙΣ κατὰ τὸν παρόντα αἰῶνα κατέστη ἐρικτὴ ἐμβριθεστέρα μελέτη καὶ δικαιοτέρα ἐκτίμησις τῆς ἐν Βυζαντίῳ Ἑλληνικῆς Αὐτοκρατορίας. Οἱ πρὸ τούτου περὶ αὐτῆς γράψαντες ἦσαν σχεδὸν ἀνεξικρέτως, ὡς ὁ ἀββᾶς Lebeau, Ἰησοῦται, διαπνεόμενοι εἰσέτι ὑπὸ τοῦ σφοδροῦ πρὸς τὴν ὀρθόδοξον ἐκκλησίαν μίσους, τοῦ πηγάσαντος ἐκ τῶν θρησκευτικῶν τοῦ μεσαιῶνος διαπληκτισμῶν, καὶ τὰ ἔργα αὐτῶν, κατὰ συνέπειαν, ἀπλοῦ λίβελλοι, παριστῶντες τὴν περιδοξον ἐκείνην Αὐτοκρατορίαν, ἐν ἣ συνοψί-

ζεται χιλιετής βίος τοῦ Ἑλληνικοῦ γένους, καὶ τοῦ μείζονος ἡμίσεως τοῦ τότε πεπολιτισμένου κόσμου, ὡς καταστάλαγμα πάσης διαφθορᾶς καὶ ταπεινώσεως. Τσοῦτον δὲ βαθείως ἐνεργίζῶθησαν αἱ στρεβλαὶ αὐταὶ

* Σ. Δ. Π. Σ. Εὐτυχῆσαντες νὰ λάβωμεν παρὰ τοῦ ἐν Βερολίῳ Ποεσθευτοῦ τῆς Ἑλλάδος καὶ ἐπιφανοῦς ἡμῶν συνεργάτου κ. Κλέωνος Ραγκαβῆ τὸ ὄραϊον Προοίμιον τοῦ νέου δράματός του οἱ ΕΙΚΟΝΟΚΛΑΣΤΑΙ, δημοσιεύομεν αὐτὸ μετὰ τοῦ πρὸς τὸν σύλλογον

δοξασίαι ἐν τῇ συνειδήσει τῶν νεωτέρων ἐθνῶν, ὥστε καὶ σήμερον εἰσέτι ὑπάρχουσι πολλοί, οἱ μὴ ὀλοσχερῶς αὐτῶν ἀπαλλαγέντες, ἡ δὲ λέξις **βυζαντισμὸς** κατέστη συνώνυμος τῆς περὶ τὰ ταπεινὰ ματαιοσχόλου μικρολογίας.

Εἰς τὸν Γίββωνα πρῶτον ἀνήκει τὸ κλέος ὅτι ἀνέτρεψε τὸ οἰκτρὸν τοῦτο οἰκοδόμημα, τὸ ἐπὶ τῆς ἀγνοίας καὶ τῆς ἐμπαθείας βασιζόμενον, ἡ δὲ μεγάλη αὐτοῦ συγγραφή, ἣν συνέταξεν ἀντλήσας ἀπ' εὐθείας ἐκ τῶν πηγῶν, τυγχάνει ἡ πρώτη ἀξία τοῦ ὀνόματος· ἀλλὰ κέκτηται καὶ αὕτη πολλὰς ἑλλείψεις, ἅς συνεπλήρωσαν ἀργότερον τὰ λαμπρὰ ἔργα τῶν Γερμανῶν βυζαντιολόγων, τοῦ Γερβίνου, τοῦ Horf, καὶ ἄλλων. Ἐννοεῖται δὲ ὅτι τὴν ἱστορικὴν ταύτην παλινόρθωσιν μεγάλως ἐπεβοήθησαν καὶ τὰ ἔργα τῶν Ἑλλήνων σοφῶν, τοῦ Παπαρῥήγοπούλου ἰδίως καὶ τοῦ Λάμπρου, οἵτινες, πικρὸς ξένου καταλληλότεροι, ὅπως ἐμβαθύνωσιν εἰς τὰς δέλτους τῶν Βυζαντινῶν χρονογράφων, κραταιῶς συνετέλεσαν πρὸς διαλεύκανσιν καὶ ἀναπαράστασιν τῶν ἀληθῶν γεγονότων.

ὑπὸ τὸ ἄπλετον φῶς τῆς ἀμερολήπτου ταύτης ἐρεύνης ἐξάνεστη ἐπὶ τέλους ἡ ἱστορικὴ ἀλήθεια ἐκ τοῦ ζόφου, ὑφ' ὃν εἶχε παρκαμίνει ἐπ' αἰῶνας κεκαλυμμένη, ἡ δὲ ἀποκάλυψις αὕτη ἐνέπλησε καταπλήξεως τὴν νεωτέραν ἐπιστήμην. Καὶ οὐχὶ ἀδίκως, τῇ ἀληθείᾳ, διότι ἡ Αὐτοκρατορία ἐκείνη, ἣτις εἶχε χαρακτηρισθῆ ὡς τὸ ἄκρον ἄωτον τοῦ ἐξευτελισμοῦ καὶ τῆς ἐξαχειώσεως, ἀνέλαμπεν ἤδη ὑπὸ τὴν φαεινὴν αἴγλην μιᾶς τῶν εὐκλεεστέρων ἱστορικῶν ἐποχῶν ἐν τοῖς χρονικοῖς τῆς ἀνθρωπότητος. Σκιας βεβαίως εἶχε καὶ αὕτη πολλὰς, ὡς πᾶσα ἐτέρα, ἀλλ' ἐν τῇ ὅλῃ εἰκόνι ἐπρυτάνευον τὰ φωτεινὰ χρώματα, καὶ συνεχεῖς ἦσαν αἱ σελίδες τοῦ ἀμαράντου κλέους. Ποῦ ἦνθησαν πράγματι Ἄνακτες ἐνδοξότερον τοῦ Ἰουστινιανοῦ, τοῦ Ἡρακλείου, τοῦ Λέοντος Γ' ; Ποῦ Στρατηγοὶ περικλεέστεροι τοῦ Βελισαρίου καὶ Ναρσῆ ; Ποῦ νομοθέται περινοῦστεροι τοῦ Τριβουνιανοῦ ; Ποῦ θεολόγοι ὑψιπετέστεροι τοῦ Χρυσοστόμου καὶ Βασιλείου ; Ποῦ καλλιτέχναι μεγαλοφυέστεροι τῶν κτιστῶν τῆς Ἁγίας Σοφίας Ἰσιδώρου καὶ Ἀνθεμίου ;

Τοιοῦτους γεννήσασα ἡ Βυζαντινὴ Αὐτοκρατορία μεγαλοφυεῖς ἄνδρας, ἠδυνήθη, ἵνα συντελέσῃ τὴν μοιραίαν αὐτῆς ἀποστολήν, καὶ ὑπῆρξεν ἐπὶ χίλια ὄλα ἔτη τὸ ἀκράδαντον προπύργιον τῆς λοιπῆς Εὐρώπης κατὰ τῶν πανταχόθεν, ἐκ βορρᾶ καὶ ἐξ ἀνατολῶν ἀπλύστως καταρῥάσσασσιμένων βαρβαρικῶν χειμαρῶν τῶν Γόθων, τῶν Ἀθάρων, τῶν Ῥώσων, τῶν Ἀράβων, τῶν Τούρκων καὶ τῶσων ἄλλων. Ἐάν, παρὰ πάντας τοὺς μακροὺς ἀγῶνας τῶν Ἑλλήνων Αὐτοκρατόρων, ἐπιλημύρησαν ἐπανειλημμένως οἱ Γόθοι τὴν Ἰταλίαν, καὶ αὐτὴν τὴν Ἰσπανίαν, ἐὰν Γαῖ-

«**Παροαδόδον**» γράμματος τοῦ διαπρεποῦς Λογίου. παραθέτοντες ἐν ταῦτῳ μόνον δυστυχῶς, ἐνεκα τῆς καθυστερήσεως τῶν χειρογράφων, ὀλόκληρον τὴν ἐκ τοῦ ἔργου ὑπέροχον σικνήν τῆς **Ἀποτιφλώσεως**, ἥς ἡ ἀνάγνωσις παρέχει πλήρη τὴν εἰκόνα τῆς μεγάλης ἀξίας τοῦ νέου ἔργου τοῦ θαφνοστεφοῦς Συγγραφέως τῆς «**Δουκιδόσης τῶν Ἀθηνῶν**».

ται, καὶ Παίονες, καὶ Δάκες καὶ παντοειδεῖς ἄλλοι βάρβαροι εἰσέδυσαν καὶ ἐγκατέστησαν ἐν αὐτοῖς τοῖς σπλάγχθοις τῆς Αὐτοκρατορίας, εὐκόλως κατανοεῖ τις ποία ἤθελεν εἶναι ἡ τύχη τῆς Εὐρώπης ἄνευ τῶν μακρῶν ἀγῶνων τῶν ἡρωϊκῶς ὑπὲρ αὐτῆς προκινδυνευόντων Ἑλλήνων Αὐτοκρατόρων. Οὕτως ὥστε ἡ ἐμβριθὴς ἱστορία ἀνομολογεῖ σήμερον ὅτι, ἐὰν αἱ πλεῖστοι καὶ φθερότεροι τῶν βαρβαρικῶν ἐπιδρομῶν ἀπεκρούσθησαν, ἐὰν κατέστη οὕτως δυνατὴ ἡ ἀναγέννησις τῶν ἐν τῷ ἑλληνικῷ πνεύματι ἀναβαπτισθέντων ἔθνων τῆς δύσεως, καὶ ἡ ἐξάνθησις τοῦ θαυμασίου συγχρόνου πολιτισμοῦ, τοῦτο ὀφείλεται εἰς τὴν Ἑλληνικὴν τοῦ Βυζαντιοῦ Αὐτοκρατορίας. Ὅπως διάφορος ἤθελεν εἶναι, ἄνευ τῶν χιλιετῶν ἐκείνων ἀγῶνων, ἡ σημερινὴ μορφή τῆς Εὐρώπης καὶ ἀρκεῖ ὡς ἀπόδειξις τοῦτου τὸ γεγονός ὅτι ἅμα ἀγνωμόνως ἐγκαταλειφθὲν τὸ Βυζάντιον, κατέπεσε τέλος πρὸ τῶν ὀρῶν τῆς ἡμισελήνου, ἤρκεσαν ὀλίγα μόνον ἔτη ὅπως ἐπιφανῶσιν οἱ γαυριῶντες Ἐμίρσι πρὸ τῶν τειχῶν τῆς Βιέννης.

Καὶ ταῦτα μὲν γενικώτερον. Καθόσον δὲ ἀφορᾷ τὸ θέμα τοῦ προκειμένου δράματος, οὐδεμία ἴσως περίοδος τῆς Βυζαντινῆς ἱστορίας κατενόηθη ἀνακριθέστερον τῆς μεγάλῃς ἀναμορφώσεως, τῆς ὀφειλομένης εἰς τὴν περιφανῆ οικογένειαν τῶν Ἰσαύρων. Ἐκλήθησαν οὗτοι *Εἰκονοκλάσται*, διότι σὺν ἄλλοις ἐπεχείρησαν καὶ τὴν κατάργησιν τῆς ἀληθοῦς τῶν εἰκόνων εἰδωλολατρίας, εἰς ἣν εἶχεν ἐξοκεῖλει ὁ ἀμαθὴς λαός, προέκυψαν δ' ἐκ τούτου στάσεις αἰματηραί, καταπλήξασαι τὴν κοινὴν φαντασίαν, ἀλλ' ἀληθῶς τὸ ἔργον τῶν Ἰσαύρων ὑπῆρξεν ἀσυγκρίτως ὑψηλότερον καὶ σπουδαιότερον, ἀποτελοῦν πλήρη τοῦ δημοσίου καὶ πνευματικοῦ βίου ἀναμόρφωσιν, καὶ τὴν ἰδρυσιν ἐποχῆς νέας, βασιζομένης ἐπὶ τῶν ἀρχῶν τῆς ἐλευθερίας καὶ τῆς δικαιοσύνης, ἐξ ὧν ἠνθησεν ὁ νέος πολιτισμός. Εὐτυχῶς ἀλάνθαστον μάρτυρα τοῦ ἔργου τῶν Ἰσαύρων ἔχομεν τὴν «*Ἐκλογὴν*», τὸν θαυμασίον αὐτῶν κώδικα, ἐν ᾧ ἀπεθησαύρισαν πᾶσαν τὴν νέαν αὐτῶν νομολογίαν, τὴν ἐπεκτεταμένην εἰς πάντας τοὺς κλάδους τοῦ δημοσίου βίου. Καὶ δὲν κατίσχυσε μὲν τότε ἡ ἀναμόρφωσις αὕτη, διότι τὸ πνεῦμα τῆς ἀντιδράσεως ἦν ἔτι ὑπὲρ τὸ δέον ἰσχυρόν, οὐδ' εἶχεν ἀνατεῖλει ἀκόμη ἡ ὑπὸ τῆς προνοίας καθορισθεῖσα ἐποχὴ, ἀλλ' ἐσπάρησαν τότε πάντες οἱ σπόροι, οἵτινες ἐξήνθησαν ἀργότερον διὰ τοῦ Λουθήρου καὶ Καλβίνου, οὐδεμία δὲ ἀμφιβολία ὅτι ἄνευ τῶν Ἰσαύρων, οὐδέποτε ἤθελε βλαστήσει ἐκ τοῦ ἀποζηραιομένου κορμοῦ τοῦ Παπισμοῦ ὁ Προτεσταντισμός, εἰς ὃν ὀφείλουσι τὴν θαυμασίαν αὐτῶν ἐπιβρώσιν τὰ Σαξωνικὰ γένη, καὶ ἡ ἀνθρωπότης τὴν καταπληκτικὴν αὐτῆς πρόοδον.

Αὕτη ἡ μεγάλη ἱστορικὴ περίοδος, ἦν ἀναπαριστᾷ τὸ παρὸν δράμα, διὰ τῶν ἐν αὐτῇ πρωταγωνιστησάντων προσώπων, ἐν οἷς κοχλάζουσι καὶ συγκρούονται τὰ πάθη ἐκεῖνα, ἀπερ ζῶντα ἐνεψύχουν αὐτά, καὶ ἀπερ ἐπήνεγκον τὴν μοιραίαν αὐτῶν καταστροφὴν. Ἡ Αὐτοκράτειρα Εἰρήνη ἐνσάρκωσις τῆς θρησκομανοῦς μικρονοίας, τῆς τέως κυριαρχούσης, περιέρχεται εἰς σύγκρουσιν πρὸς τὸν υἱὸν αὐτῆς Κωνσταντῖνον τὸν Σ', ὃν ἐμψυχοῦσι πάντα τὰ εὐγενῆ ἰδεώδη τῆς μεγαλοφυοῦς τῶν Ἰσαύρων γε-

νεάς, ἀλλ' ὄν ἀφοπλίζει ἢ εὐγενεστέρα αὐτοῦ ἀρετή, τὸ ἀκοίμητον πρὸς τὴν μητέρα φίλτρον. Καὶ οὕτως κατισχύει πρὸς τὸ παρὸν τὸ πνεῦμα τῆς ἀντιδράσεως, ἡ ἄσπλαγγος μήτηρ ἀποτυφλοῖ καὶ φονεῖ, μετὰ τοῦ ἀτυχοῦς αὐτῆς υἱοῦ, τὴν παγκόσμιον ἐλπίδα, καὶ παριστάμεθα εἰς τραγωδῖαν ζοφεράν, ἣτις διαφωτίζει διὰ τοῦ ἀπαισίου αὐτῆς φωτὸς σπαραξικάρδιον καὶ γνήσιον Βυζαντινὴν εἰκόνα.

Ὁ ὀλελυγμὸς τοῦ ὑπὸ τῶν Ἐρινύων διωκμένου Ὁρέστου, ὅστις ἀφύπνισε τὰς ἠχοῦς τοῦ Μηकुναίου Μελάθρου τῶν Ἀτρειδῶν, μόλις οὗτος εἶχε βυθίσει τὸ φάσγανον εἰς τὸ στήθος τῆς μητρὸς Κλυταιμνήστρας, ἀντήχησεν ἀπαισίως διὰ τῶν αἰώνων, διέστειλεν ἀργότερον ἐν τῷ Δανικῷ Ἀνακτόρῳ τῆς Ἑλσινόρας τὰ χεῖλη τοῦ ἀλλόφρονος Ἀμλέτου, τῆς μεταγενεστέρας ταύτης τοῦ Ὁρέστου ἐνσαρκώσεως, καὶ φερόμενος ἐπὶ τῶν παραρρέοντων τοῦ χρόνου κυμάτων, πληροῖ πάντοτε φρίκης τὰς ἐπαλλήλως ἐπερχομένας γενεάς. Ἄλλ' ἐπίσης φρικτὴ, ἐὰν μὴ φρικτοτέρα ὑπῆρξεν ἢ κραυγὴ τοῦ Κωνσταντίνου Σ' ὅτε ἠσθάνθη τὴν ὑπὸ τῆς τρυφερῶς φιλουμένης μητρὸς ὀπλισθεῖσαν χεῖρα τοῦ δημίου βυθίζουσαν τὸν πεπυρακτωμένον σίδηρον εἰς τὰς αἰμασσούσας τῶν ὀφθαλμῶν αὐτοῦ κόγχας.

Βερολίνον, 10 Ἀγούστου 1898

ΚΛΕΩΝ ΡΑΓΚΑΒΗΣ

ΕΚ ΤΩΝ "ΕΙΚΟΝΟΚΛΑΣΤΩΝ,"

ΤΟΥ ΝΕΟΥ ΔΡΑΜΑΤΟΣ ΚΛΕΩΝΟΣ ΡΑΓΚΑΒΗ

ΜΕΡΟΣ Ε' : ΣΚΗΝΗ Η'

ΘΕΟΔΟΤΗ μόνῃ. Εἶτα ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ

ΘΕΟΔΟΤΗ

ἈΝΕΛΗΦΘΗ, ὦ Χριστέ!

Ἐμπρός! Πλὴν που; . . . [Σπεύδουσα, ἀνοίγει παράθυρον καὶ φωνεῖ]. Πολίται, τὸν Τρισαύγουστον

δολοφονοῦσιν! [Ἀντηχεῖ ἐκ τῆς ἐνδοτέρας αἰθούσης σπαραξικάρδιος κραυγὴ]. ὦ πανάγαθε Θεέ!

Ἐκεῖ! Ἐκεῖ! [Ὁρμᾶ καὶ πίπτει γονυκλινῆς πρὸ τῆς θύρας, ἢν σείει βιαίως]. ὦ οἴκτον! οἴκτον! ἔλεος!

[Ἀντηχεῖ καὶ ἑτέρα κραυγὴ ὡς ἡ ἄνω. Ἡ Θεοδότῃ, παράφορος ἐκ τοῦ ἄλγους, σγίξει διὰ τῶν ὀδόντων αὐτῆς τὰ παραπετάσματα. Αἰφνης ἀνοίγεται ἡ θύρα, καὶ εἰσορμᾷ ὁ Κωνσταντῖνος τυφλός. Αἱματηροὶ θρόμβοι ρέουσιν ἐπὶ τῶν παρεῖων αὐτοῦ ἐκ τῶν ἐξορμηθέντων ὀφθαλμῶν. Ἡ Θεοδότῃ μένει παρὰ τὴν θύραν συνεσπειρωμένη καὶ ἀναυδὸς ἐκ τῆς φρίκης].

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ

Φῶς! Φῶς! Τὸ φῶς μου δότε! Νυξ μ' ἐκάλυψε,
 νυξ αἰωνία! [Ἡ Θεοδότῃ ἐκρήγνυται εἰς λυγμούς].

Τὴν φωνὴν σου ἤκουσα,

Ἦ Θεοδότῃ! Σὺ μοὶ μένεις.

[Διευθύνεται πρὸς αὐτὴν κλονιζόμενος καὶ προτείνων τοὺς βραχίονας. Ἡ Θεοδότῃ, ἐπὶ τῶν γονάτων συρομένη, φθάνει μέχρι τῶν ποδῶν αὐτοῦ, ὅπου μένει θρηνοῦσα, ἐν ᾧ ἐκεῖνος ἄπτεται τῆς κόμης καὶ τοῦ προσώπου αὐτῆς].

Δι' ἐμέ

ὁ ζωοδότης Φοῖβος πλέον ἔδυσεν,
 αἱ χλοεραὶ κοιλάδες ἐμαράνθησαν,
 τὸ ρεῖθρον τῶν ῥυάκων, οἱ ἐπέρασται
 τοῦ Καταστένου λόφοι, τὸ στερέωμα,
 καὶ τὸ γελοῦν τῆς θαλάσσης κάτοπτρον
 εἰς τὸ ζοφῶδες χάος ἠφανίσθησαν.
 καὶ ὡς ὁ Κάλιν, ὁ φονεὺς τοῦ ἀδελφοῦ,
 ἐν τῇ νυκτὶ πλανῶμαι πρὸς τὸν ὄλεθρον.

[Λυγμοὶ τῆς Θεοδότῃς]

Φιλτάτῃ, σ' ἔλησμονουν. Ἐμαλάχθησαν
 οἱ θῆρες, οἱ ἐγγύς μου ἀπαφέντες σε,
 ᾧ τὴν ἀπόγνωσίν σου εἰς τὸ ἄλγος μου
 προσέθηκαν; Τίς οἶδεν! Ἄλλ' ἀνέκφραστος
 ὑπῆρξε τοῦτο χάρις ὅπωςδὴποτε.

ΘΕΟΔΟΤΗ

Φεῦ, εἰς οὐδὲν ἢ τλήμων χρησιμεῖώ σοι.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ

Τὴν βακτηρίαν δός μοι, καὶ ὡς ἄλλοτε
 ἢ Ἀντιγόνη τὸν τυφλὸν Οἰδίποδα,
 μακρὰν ὁδήγησόν με. Ἀνεπέτασαν
 τὰς θύρας τῆς εἰρηκτῆς μου οἱ βυθίσαντες
 εἰς τοῦ φωτὸς τὰς κρήνας τὴν σκληρὰν αἰχμὴν.

[Ἀνεγείρει τὴν Θεοδότῃν]

ΘΕΟΔΟΤΗ, μόλις τὰς λέξεις ἀθροῦσα.

Εἰς σὲ ἀνήκω πάσα, πλὴν αἱμάσουσι
 τὰ τραυματὰ σου. Φίλους ἔχομεν πολλούς.
 Δι' ἀρωγὴν ἀμέσως σπεύδω.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ

Μεῖνον. Μή.

Αἰσθάνομαι ὀλίγας τὰς δυνάμεις μου.
 Βαρεῖς οἱ τοῖχοι οὗτοι μὲ πιέζουσιν
 ὡς πλάξ τοῦ τάφου. Φοβερόν Ἀνάκτορον!

Μακράν! Μακράν! Οί κύνες όλολύζουσι,
καί περί σέ πλανᾶται ἀγριόμορφον
τὸ φάσμα τοῦ Θεέστου.

ΘΕΟΔΟΤΗ

Φεῦ, πρᾶυνθητι.

[Ἐντὸς τῶν Ἀνακτόρων μεμακρυσμένος θόρυβος. Πένθιμος
ἐν τῇ ἀποστάσει κωδωνοκρουσία].

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ, μετ' ἐξάψεως.

Ἄκουεις; Βράζει ἐν ἐμοὶ τὸ αἷμά μου.
Τοῦ πυρετοῦ αἱ φλόγες μὲ κατέκαυσαν.
Συρίζουσιν οἱ ὄφεις. Μὴ διώκουσι
τὸν μητραλοῖαν αἱ φρικώδεις Ἐριννῦς;
Εἰς τὸ θηλάσαν στῆθος μέλαν φάσγανον
βυθίζει ὁ Ὁρέστης. Τρίς ἀπαίσιον!
Υἱός καὶ μήτηρ! Καὶ κακοῦργος, ἱερὰ
παντάλαν, ἢ τοῦ βίου παρασχοῦσά σοι.
Μακράν! Μακράν! Ὁ ἄδης ἐξερευγεται
τὰ στίφη τῶν δαιμόνων. Πῶς ὠρύνονται
αἱ ἄρπυιαι, αἱ κύνες τῆς Νεμέσεως.
Ἡ Μήδεια τὰ βρέφη ἐκρεοῦργησεν.
Ἰδέ, ἀπλοῦσι τοὺς μικροὺς βραχίονας,
ἐν ᾧ σπαράσσει μαιφόνως τὰς λευκὰς
ἐκείνη σάρκας. Στήθι, ἀλιτήριε!
Ἔσκότος! σκότος ἀποτρόπαιον! Ἐλθέ,
βοήθει.

[Ἐβριδόμενος ἐπὶ τῆς Θεοδότης, χωρεῖ βήματά τινα, ἀλλὰ κλονίζεται καὶ
πίπτει ἐπὶ τοῦ κλινητῆρος. Ἡ Θεοδότη ῥίπτεται παρ' αὐτὸν γονυκλινῆς].

ΘΕΟΔΟΤΗ

*ὦ Θεέ μου! Τί αἰσθάνεσαι;

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ

Τὸν πυρετὸν τὸ ρίγος διαδέχεται.
Τὰ μέλη μου ναρκοῦνται, ἢ καρδία μου
σκιρτᾷ καὶ εἶτα βαρᾶθροῦται. Ἦγγικεν
ἡ ὥρα ἢ ἐσχάτη. [Ὁ θόρυβος ἐπιτείνεται].

ΘΕΟΔΟΤΗ

Οἶμοι, τάλαινα.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ

Τὴν λύτρωσίν μου μὴ φθονῆς, ᾧ φίλη μου.
Ἐπὶ τὰς κυπαρίσσους τέλος λήγουσιν
αἱ βάσανοι, τὸ ἄλγος τὸ ἀφόρητον.

[Λαμβάνει τὴν κεφαλὴν αὐτῆς διὰ τῶν χειρῶν, καὶ ἀτενίζει
ἐν τῷ προσώπῳ αὐτῆς].

Σὲ καταλείπω, καὶ εἰς μάτην προσηλῶ
 εἰς τοὺς ἠδεῖς σου χαρακτηῆρας τὴν κενὴν
 τῶν ὀφθαλμῶν κοτύλην. Ἡ ἀστράπτουσα
 μορφή σου ἀπεσβέσθη, ὡς τοῦ φθίνοντος
 ἐσπέρου σέλας. Τοὺς ξανθοὺς βοστρύχους σου,
 τοὺς ὀφθαλμούς σου, τὰς εὐτόρνους παρεΐας,
 εὕρισκω πλέον μόνον ἄχρου ἰνδαλμα
 εἰς τῆς καρδίας τοὺς μυχοὺς. Τὸν ἔσχατον
 δὸς ἀσπασμόν.

ΘΕΟΔΟΤΗ

ᾠ φρίκη!

[Ἄσπάζεται αὐτὴν εἰς τὸ μέτωπον. Ἀντηχεῖ ὁ θόρυβος ἐγγύτερον.
 Ὁ Κωνσταντῖνος ἀνεγείρεται βιαίως.]

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ

Ἄγε, φύγωμεν

Μακρὰν τῶν δολοφόνων!

ΘΕΟΔΟΤΗ, θεωροῦσα ἐν ἀπογνώσει τὸν οὐρανόν.

Πολυεὐσπλαγχνος

Πατὴρ καλεῖσαι, καὶ ἰδοὺ τὰ ἔργα σου.

[Ἐξέρχεται μετὰ τοῦ Κωνσταντίνου, ὅστις ἐπ' αὐτῆς ἐρειδόμενος, μόλις βαδίζει].

ΚΛΕΩΝ ΡΑΓΚΑΒΗΣ

✧ Τ Α Δ Υ Ο Δ Α Κ Ρ Υ Α ✧

ἈΠΟ τῆ γῆ δυὸ δάκρυα, φενιστὰ μαργαριτάρια,
 ἀνέβηκαν κ' ἐστάλαξαν ἴσ τοῦ Πλάστου τὰ ποδάρια.

✧

Κ' εἶπε τὸ ἕνα τρέμοντας ἐμπρὸς ἴσ τὸ θεῖο θρόνον·
 «Ἐμένα μ' ἔβγαλ' ἠ καρδιὰ γιὰ τὸ δικό της πόνο.»

✧

Κι' ὁ Πλάστης τ' ἀποκρίθηκεν· «Οὔτε στιγμή μὴ χάνης,
 σὺρε νὰ γείνης βάλσαμο τὸν πόνο της νὰ γιάνης.»

✧

Κ' εἶπε τὸ ἄλλο τρέμοντας ἐμπρὸς ἴσ τὸ θεῖο θρόνον·
 «Ἐμένα μ' ἔβγαλ' ἠ καρδιὰ γιὰ κάποιον ξένο πόνο.»

✧

Κι' ὁ Πλάστης τ' ἀποκρίθηκεν· «Ἐσὺ μαζύ μου μείνε,
 τῆς εὐσπλαγχνίας τὰ δάκρυα δικά μου δάκρυα εἶναι.»

(1899)

ΙΩΑΝΝΗΣ ΠΟΛΕΜΗΣ

